

Pohjoismainen CTIF-kokous Tukholma, 8.-10.1.2019

Ruotsi:

Hans Andersson, SBF, Ruotsin kansallisen komitean sihteeri, Palonehkäisykomission jäsen
Tore Eriksson, puheenjohtaja, kansainvälinen CTIF ja Ruotsin kansallinen komitea
Mona Hjortzberg, järjestöasiamies, Kommunal, Ruotsin kansallisen komitean varapuheenjohtaja, Pelastusalan naiset -komission varapuheenjohtaja
Lisa Björk, paloinsinööri, SBF
Stefan Agnesson, Laholmin palokuntanuorten edustaja
Jonas Neldemyr, pelastuspäällikkö, Oskarshamnin kunta
Morgan Olsson, järjestöpäällikkö, Oskarshamnin kunta
Rickard Hansen, jäsen, Ruotsin kansallinen komitea, paloinsinööri, MSB
Bo Andersson, jäsen, Ruotsin kansallinen komitea, paloinsinööri, MSB

Norja:

Ove Brandt, jäsen, Norjan kansallinen komitea
Ole Hansen, puheenjohtaja, Norjan kansallinen komitea, varapuheenjohtaja, kansainvälinen CTIF
Peter Due, jäsen, Norjan kansallinen komitea

Suomi:

Taina Hanhikoski, erityisasiantuntija, kansainvälinen toiminta, SPEK
Marko Hasari, Suomen kansallisen komitean asiamies, toimitusjohtaja, SPEK

Tanska:

Peter Hoffman Bang, jäsen, Tanskan kansallinen komitea, ylijohtaja, Sikkerhetsbranschen
Lars Rosenwanger, puheenjohtaja, Tanskan kansallinen komitea, varautumisjohtaja, Nordsjällandin pelastuslaitos
Kim Lintrup, jäsen, Tanskan kansallinen komitea, varautumisjohtaja, Frederiksborgin pelastuslaitos

Anders Bergqvist toivotti osallistujat tervetulleeksi Ruotsin palontorjuntaliittoon (SBF). SBF täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Liitto on työskennellyt koulutuksen ja kansalaisille välitettävän tiedon parissa tähän päivään saakka. Palontorjuntaliittoa tarvitaan myös tulevaisuudessa. Aiemmin keskityttiin hätäpalveluihin, jotka on nyt siirretty enemmän vastaaville viranomaisille kuten MSB:lle ja SKL:lle.

Rickard Hansen ja Morgan Olsson pitivät esityksen "Metsäpalot Ruotsissa - muiden maiden apu ja miten sitä käsiteltiin?". Kesä 2018 oli kuuma, tämä näkyi mm. vesi- ja rehupulana sekä kotihoidon tehtävien määrässä. Tilannetta pyrittiin helpottamaan mm. aikatauluja muokkaamalla. Ruotsissa oli paitsi suuria metsäpaloja, myös useita samanaikaisesti. Aikaisemminkin, esimerkiksi vuonna 2012, on ollut kuivaa, mutta ei yhtä pitkään. Tilanne oli vaikea, ja tulee olemaan jatkossakin, mikäli vastaava sää toistuu useasti.

Oskarshamnin kunnassa oli 170 metsä- ja maastopaloa, mikä on tavallista enemmän (normaalisti 30–50 paloa). Muilta kunnilta saatiin apua ja tukea, kuten myös voittoa tavoittelemattomilta järjestöiltä ja

vapaaehtoisjärjestöiltä. Kansallinen pyyntö tuli myös MSB:ltä. Laajojen metsäpalojen lisäksi tapahtui muutakin, muun muassa suuren lastialuksen karilleajo Västervikistä. Humalainen kapteeni, jonka virhettä seurasi öljyonnettomuus. Kesän tapahtumissa tunnistetut menestystekijät: yhteistyö läänin sisällä ja ulkona, metsäpalojen tarkkailulennot, näkökohtien suunnittelu kansallisesti ja kansainvälisesti. Uhkana oli puolestaan kuivuuden jatkuminen ja vähentyneet resurssit.

Kalmarissa mitattiin erittäin korkeat FWI-arvot (Fire Weather Index) – arvo oli jopa 90, kun normaaliarvo on 30–40. Tällaisessa tilanteessa on tehtävä yhteistyötä.

18. heinäkuuta tehtiin kansallinen avunpyyntö. Kalmar, Jönköping ja Östergötland lähettivät yhteisen yksikön; palomiehet, upseerit ja oman hallintojärjestön. Ensimmäisen vaiheen kohde oli Bräcke ja Ljusdal. Etelä-Ruotsissa oli tarpeen säilyttää tietty varaus korkeiden FWI-arvojen takia, ja kukin maakunta loi järjestelmän käsittelemään akuutteja tapahtumia.

Kolme maakuntaa teki yhteistyötä, piti päivittäisiä kokouksia ja kohtasi 500 metsäkoneiden aiheuttamaa tulipaloa. Tulipalot pysyivät pieninä, koska Etelä-Ruotsin paloasemaverkoston tiheää, ja alueen asutus on melko tiheää, mikä mahdollisti alkaneiden palojen nopean havaitsemisen. Metsäpaloihin osallistui 7 pelastuslaitosta yhteyshenkilöineen ja vastaavineen. Heidät jaettiin eri moduuleihin yhteistyön parantamiseksi. Kaikkiaan pidettiin 27 yhteistyökokousta. Kunnille aiheutui metsäpaloista suuria kustannuksia, joista osan kattoi MSB.

Paloprosessit ja tulipalon käyttäytyminen vaativat suuria resursseja sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Ruotsi sai apua Italialta, Ranskalta ja Portugalilta (lentokalustoa) sekä Saksalta, Liettualta ja Portugalilta helikopterikalustoa. Tanska, Saksa, Norja ja Puola auttoivat maajoukoilla, henkilöstöllä ja ajoneuvoilla. Mitä resursseja saataisiin, keskusteltiin Brysselissä, jossa Rickard Hansen oli paikalla.

Palotutkija Thomas Gell esitteli tutkimusta ”Asuinrakennusten tulipalot (Brand i bostäder)”.

Mitä hyötyä saamme kaikista tutkimuksista ja mihin ne johtaa?

Alat, jotka tarvitsevat enemmän tutkimusta:

- Palontorjunta ”järjestelmällisessä järjestelmässä”
- Paloturvallisuus ja kestävä kehitys
- Siirtyminen akusta sähköön
- Ikääntyvä väestö

Ruotsissa on kansallinen strategia kansalaisten (yksityishenkilöiden) paloturvallisuuden vahvistamiseksi. Kenenkään ei tule kuolla tai loukkaantua vakavasti Ruotsissa tulipalon seurauksena. Tätä visiota MSB edistää yhdessä viranomaisten, kuntien ja muiden organisaatioiden kanssa kehitettyjen strategioiden pohjalta. Tarkoituksena on edistää palontorjunnan vahvistamista yksilöiden tuella. Lopullinen tavoite on vähemmän kuolleita ja vakavasti loukkaantuneita.

Strategiassa on neljä osa-alueita; tieto ja viestintä, tekniset ratkaisut, paikallinen yhteistyö sekä arviointi ja tutkimus.

Ei voida sanoa, onko strategia onnistunut vai ei. On kuitenkin havaittavissa myönteistä kehitystä 1950-luvulta lähtien, esimerkiksi lapsien palokuolleisuuden osalta. Strategiaa pystytään seuraamaan paremmin, kun MSB on myöntänyt rahoitusta kotikäynneille pelastuslaitokselle, ja näitä käyntejä voidaan rekisteröidä.

MSB on toteuttanut kolme sosiaalisia, yksilöllisiä ja teknologisia kysymyksiä käsittelevää hanketta, jotka löytyvät MSB:n kotisivulta.

Asuntojen tulipalojen lukumäärä, joka on noin 6 000 vuodessa, on tilastotieto, joka perustuu pelastuslaitosten toimintaan ja tietoihin. Kun otetaan huomioon tapaukset, jotka vakuutusyhtiöt käsittelevät, todellinen luku on lähes 24 000. Havaintona on, että omakotitaloissa ja paremman tulotason asuinalueilla on vähemmän tulipaloja kuin sosiaalisesti haavoittuvilla alueilla. Useimmissa tulipaloissa ei tapahdu henkilövahinkoja tai kuolemia. Kuolemaan johtaneita tulipaloja on tilastojen mukaan vain 0,5%. Tilastoissa on lisäksi ylimalkaisia määritelmiä, joita tulisi tarkentaa. Tilastoista selviää myös, että tulipalojen kustannukset eivät ole vähentyneet, päinvastoin. Tämä siitä huolimatta, että kodeissa on standardien mukaista paloturvallisuutta, ja tulipalojen aktuaalinen määrä on vähentynyt.

Tutkimuksessa tunnistettiin riskialttiit ryhmät; miehet, vanhukset, ja lapset. Liesipalot ovat Ruotsin yleisin tulipalojen muoto. Eniten tulipaloja sytty keski-ikäisille, korkeakoulutetuille ihmisille, mutta he osaavat myös parhaiten hoitaa tilanteet (alkusammutus ja avun kutsuminen). Pelastuspalvelun apua tarvitsevat eniten ne, jotka ovat syntyneet Pohjoismaiden ulkopuolella, jotka asuvat monen perheen kodeissa ja vanhukset. Ne, jotka saavat asumisen sopeutumistukea (?), vaativat enemmän huomiota. SBF onkin keskittynyt tähän teemaan.

Liesipalojen lisäksi yleisimmät tulipalon syttymissyynä liittyvät savukkeisiin ja sähköön. Kuolemaan johtavan tulipalon syy riippuu siitä, mihin ikäryhmään ja sukupuoleen kuuluu. Mikä prosenttiosuus olisi voitu estää? Lisäksi alkoholi ja lääkkeet vaikuttavat. Miksi vain 37%:lla on palovaroitin, ja kuinka moni niistä toimii? Teknologinen kehitys on merkinnyt sitä, että televisiot eivät ole enää tulipalotilastoissa syttymissyynä.

Kuinka monta elämää pelastuslaitos pelasti tulipaloista vuonna 2017? Kuolleita 98, pelastettu 51. Pelastetut tapaukset voivat olla henkilöitä, jotka autettiin palavista tiloista tai vierekkäisistä huoneista.

Millaista kehitys on ollut viimeisten 30 vuoden aikana? Palovaroittimia ohjataan mobiililla, mutta niiden tulee silti olla ruuvattuna kattoon. Airbageja ei edellytetä laissa, mutta ne ovat olemassa. Nykyaikaisissa taloissa on varoitusjärjestelmiä, mutta mitä teemme palonehkäisyn eteen? Kukaan ei halua osallistua kustannuksiin lainsäädännön kautta. Ajoneuvoteollisuuskin käyttää turvallisuutta myyntiargumenttina.

Brinnovation - www.brinnovation.se – on kilpailu innovatiivisista ratkaisuista asumisen paloturvallisuuden parantamiseksi. Kisa on käynnissä kevään 2019.

Norjassa on lanseerattu projekti kaikille kunnille, johon sisältyy mm. oppisopimuskoulutus tulipaloihin liittyvine materiaaleineen. Meidän on toimittava, ja saatava myös unnat näkemään asiansta saatava hyöty. Ennaltaehkäisevällä työllä on tässä tärkeä rooli, ja kaikkien on otettava vastuu. Koordinointijärjestelmät olisivat hyviä kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. LSO oli käytännössä työkalu, joka ei ole toiminut. Myös kunnan eri toimijoiden välinen yhteistyö on tärkeä kysymys, joka olisi otettava vakavasti.

Ajankohtaisia asioita Tanskasta

Tanskassa on noussut keskusteluun ilmastomuutos ja pelastuslaitosten tehtävät. Miten vastata lisääntyviin tapahtumiin nykyisillä resursseilla? Lisäksi pelastustoimen organisaatiouudistus on edennyt uuteen vaiheeseen. Muutoksia on ennen aikaista tutkia juuri nyt, mutta on tärkeää nähdä, miten asiat

etenevät. Tarkoituksena on mm. kartoittaa viimeiseltä 10 vuodelta mikä on toiminut, mitkä on olleet resurssit ja tapahtumat? Lisäksi kehitetään hyviä esimerkkejä pelastuslaitosten tekemästä yhteistyöstä ja analysoinnista.

Kim Lintrup esitteli Tanskan pelastustoimen toimeenpanoa. Vuonna 2014 Tanskan hallitus ja KL tarkastelivat rahoitussopimusta, ja päättivät, että 1.1.2016 mennessä 20 kuntaa yhdistäisi pelastustoimensa. Tämä tehostaisi taloutta, vuonna 2014 tavoitteena oli 50 miljoonan kruunun säästöt, vuonna 2015 75 miljoonaa ja hallituksen olisi vähennettävä 100 miljoonaa vuodesta 2015 alkaen. Toimijoiden on kuitenkin säilytettävä sama standardi ja sen on toimittava luotettavasti ja tehokkaasti.

Tulokset ovat lupaavia. Vuonna 2017 säästöjen määrä oli 125 miljoonaa. Tulipalojen määrä on vähentynyt. Nyt tehdään työtä ennaltaehkäisevästi. Kunnat ovat täyttäneet osansa rahoitussopimuksesta ja valtio on saavuttanut säästöt.

Vuonna 2018 Tanskassa kuoli 70 henkeä; luku on noussut edellisvuodesta (61). Tanskassa on otettu käyttöön uudet rakennusmääräykset. Yrityksille ja yksilöille on annettu enemmän vastuuta. Pelastustoimi vastaa palontorjunnan valvonnasta uusissa rakennuksissa. Vuodesta 2019 lähtien tulee käyttää rakentajaa, jolla on käytössään sertifioitu neuvonantaja. Rakennuttajan on sovittava kunnan kanssa siitä, kuka tekee mitkään valvonnat riippuen luokituksesta, sertifioinneista ja akkreditoidusta järjestyksestä. Ruotsissa on samanlainen järjestelmä, jossa asiakkaalla on suurin vastuu, mutta neuvonantajia tai konsultteja ei tarvitse sertifioida. Norja heidät tulee sertifioida.

Ajankohtaisia asioita Norjasta

CTIF-kokousten rutiinien kehittämiseksi on tehty työtä. Norjan CTIF:ään kuuluu palokuntia, lentokenttiä, vakuutusyhtiöitä, henkilökohtaisia jäseniä ja sponsoreita. Talousarvio vuodelle 2018 oli 150 000 kruunua, josta 8 000 on budjetoitu matka- ja hotellikuluihin.

Vuonna 2018 Norjan CTIF järjesti seminaarin metsäpaloista. Vuonna 2019 järjestetään seminaari vaarallisista aineista (ja metsäpaloista).

Norjan CTIF on mukana seuraavissa komissioissa ja työryhmissä:

- Metsäpalot
- Vaaralliset aineet
- Lentokenttien pelastustoiminta
- Tulipalojen ehkäisy
- Historia
- Pelastusalan naiset
- Kilpailu
- Uudet teknologiat

Norjan kansallisessa komiteassassa on kahdeksan jäsentä, kattaen pelastustoimen monipuolisesti.

Ove Brandt esitteli norjalaisten paloautojen teknisiä vaatimuksia. Paloautoille ei ole kansainvälistä standardia; ne ovat kansallisesti erilaisia. Eri toimijoilla on myös luovia keinoja välttää maksuja; esimerkiksi sairaankuljetusauto on voitu rekisteröidä joksikin muuksi, jolloin sen tuonnista ei tarvitse maksaa tullimaksuja. Paloautojen standardointiasiat on Norjassa käsittelyssä kevään 2019 aikana.

Ajankohtaisia asioita Suomesta

Marko Hasari esitteli Suomen ajankohtaisia asioita. Hän kertoi Suomen kansallisen komitean kokoonpanosta, taloudesta ja tapahtumista, joita ollaan järjestetty ja joihin ollaan osallistuttu. Lisäksi Hasari esitteli Suomen kesän 2018 metsäpalot, kertoi palokuntakoulutusuudistuksesta ja SPEKin uudesta strategiasta.

Ajankohtaisia asioita Ruotsista

Stefan Agnesson, Laholmin palokuntanuorten edustaja, esitteli Laholmin toimintaa. Laholmin palokunta on toiminut vuodesta 1968 lähtien ja pääkohderyhmänä on 12–18-vuotiaat. Nuorten palokunnan tarkoitus on myös osallistua CTIF-nuorisokilpailuihin kansainvälisesti olemalla "Team Sweden". Kilpailuaktiviteetit ovat hyviä perusharjoituksia yhteistyön, ryhmätyön ja tiedonsaamisen näkökulmasta. Lisäksi ne opettavat käsittelemään erilaisia tilanteita itse ja ryhmässä. Aiheesta tehtyä kirjelmä "Investoinnit nuorten palokuntaan tuottaa enemmän palomiehiä" on luovutettu MSB:lle, joka on luvannut järjestää teeman ympäriltä kokouksen yhdessä politiikan edustajien kanssa.

Hans Andersson esitteli korkearakentamista. Ruotsissa yli 40 metrin rakennuksissa on oltava nousuputki. Tukholman uudet rakennukset on 100 metriä korkeita. Yhdysvalloissa yli 24-metriset rakennukset kuuluvat korkean riskin rakennuksiin. Rakennukset on suunniteltava siten, että pelastushenkilöstö voi päästä rakennukseen ja helpottaa sammutustyötä ja että vedensaanti voidaan turvata. SBF:llä on tietyt määräykset koskien järjestelmiä, painetta ja pumppuja. Standardi ovat erilaisia riippuen siitä, missä maassa työskentelee.

Ajankohtaisia CTIF-asioita

Tore Eriksson esitteli tulevia CTIF-äänestyksiä kesän edustajakokouksessa. Keskusteltiin pohjoismaisesta näkökulmasta varapresidenttien ehdokkuuteen liittyen. Päätettiin, että kukin maa harkitsee ehdokkaan nimittämistä, ja asiaan palataan sähköpostitse.

Eriksson esitteli myös kaasuautojen räjähdyskäytöksiä. Ruotsissa on räjähtänyt kolme kaasuaajoneuvoa, joissa onneksi kukaan ei loukkaantunut. Tukholman, Göteborgin ja Oskarshamnin pelastuslaitokset ovat osallistuneet kaasuaajoneuvojen räjähdystilanteiden koulutukseen Ranskassa. Uudet teknologiat - komissio on laatinut ehdotuksen kaasuautojen merkitsemisen standardoimiseksi. Aiheesta keskusteltiin kokouksessa Brysselissä, ja Belgian hallituksen, ministeri Jan Jambonin kanssa on allekirjoitettu Memorandum of Understanding. Käyttövoimamerkinnot on jo käytössä Brysselissä ja kaibusseissa muualla Belgiassa. Lisäksi kehitellään uutta opasta.

Norjassa on kokemusta sähköautojen tulipaloista ja he voivat välittää tietoa niistä. Lisäksi keskusteltiin lyhyesti vetyautoista.

Jonas Neldemyr esitteli vaihtoehtoisia polttoaineita. Oskarshamnin pelastuslaitos on ollut Ranskassa ja saanut koulutusta kaasuaajoneuvojen tulipaloista. Sen perusteella Martin ja Johannes ovat nyt kehittäneet Ruotsiin mukautetun koulutuksen pelastuspalvelujen käytettävissä olevista resursseista. Oskarshamnissa on kaasukäyttöisiä ajoneuvoja (linja-autoja kunnassa). Ruotsissa on myös noin 5000 rekisteröityä kaasuaajoneuvoa. On tarkasteltu erilaisia skenaarioita ja esimerkkejä erilaisista kaasuaajoneuvoista. Kysymys on, missä on yhdistetty moottorikäyttöinen akku, kaasutyyppi jne. Nykyään henkilöautoissa on automaattinen hälytysjärjestelmä (e-Call?), joka lähettää signaalin suoraan SOS:lle,

mutta tämä signaali ei osaa kertoa, että kyseessä on kaasuauto. Tässä on potentiaalinen kehittämisen paikka.

Bo Andersson esitteli valtioneuvoston raporttia pelastuspalveluista. Vastaava raportti on tehty viimeksi 2003. MSB haluaa, että heillä on oikeuksia antaa suosituksia. Nykyään kunnat työskentelevät yhdessä, mutta usein ratkaisuja on useampia. 21 lääninhallitusta on saanut huomautuksia.

Raportti sisältää osuuden johtamiskoulutuksesta ja metsäpaloista. On myös tarkasteltu, pitäisikö valtion ottaa haltuunsa kyseinen valvonta kunnilta.

Lopuksi käytiin lyhyt keskustelu CTIF:n pohjoismaisen kokouksen funktiosta ja toiminnoista. Seuraava kokous järjestetään Norjassa tammikuussa 2020.